

Matuszak, Jacek Z.

"Mazowsze: tradycja i współczesność", Warszawa 1999 : [recenzja]

Rocznik Mazowiecki 12, 281-282

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

kreślić w obliczu konieczności egzystowania obok tytułów prasy ogólnopolskiej wychodzącej w Warszawie.

Książka powstała jako zbiór artykułów wygłoszonych na konferencji poświęconej Mazowszu w okresie międzywojennym. Z tego powodu żaden z tematów nie został, bo nie taki był cel, wyczerpany w całości. Jak podkreślają wydawcy praca ta ma na celu wypełnienie luki jaka powstała w opisywaniu dziejów Mazowsza. Jest to jedna z niewielu pozycji omawiających ten ważny dla regionu okres, a każdy z prezentowanych tekstów może i powinien chyba posłużyć jako podstawa do szerszego opracowania. Godne podkreślenia jest uzupełnienie wielu spośród prezentowanych tekstów ilustracjami i zestawieniami tabelarycznymi, które znacznie ułatwiają i wzbogacają lekturę. Na ogół bardzo bogata jest baza źródłowa wykorzystana przy opracowywaniu poszczególnych referatów. Pozycja ta powinna znaleźć szerokie grono odbiorców z uwagi na swoją tematykę.

Jacek Z. Matuszak

***Mazowsze: tradycja i współczesność*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 1999, ss. 216**

Mazowsze jako region doczekało się już bardzo wielu szczegółowych opracowań, które swoją tematyką objęły różne zagadnienia. Prezentowana przez Wydawnictwo Naukowe Scholar książka jest kolejną próbą przedstawienia dziejów regionu. Jednak jak zaznaczył to wydawca „jest to książka o Mazowszu i województwie mazowieckim, pierwsza tego rodzaju”. Jej wyjątkowość ma polegać na próbie całościowego przedstawienia dziejów obszaru zarówno pod względem historyczno-politycznym jak i gospodarczo-kulturalnym. Próbę takiego ujęcia, łączącego historię ze współczesnością, podjęło się kilku autorów, a ich efektem jest prezentowana publikacja.

Na wstępie zapoznaje się czytelnik z burzliwymi, ale jednocześnie niezwykle ciekawymi i skomplikowanymi historycznie dziejami tej dzielnicy. Józef Kazimierski prowadzi zainteresowanych poprzez tereny Mazowsza od najwcześniejszych momentów ich wyodrębnienia się jako całości. W sposób przejrzysty można przekonać się o bogactwie wydarzeń, jakie miały miejsce na tym obszarze, aż po dzień dzisiejszy.

Mazowsze odsłania przed czytelnikiem swoje piękno przyrodnicze (Tomasz Zarycki). Może się on dowiedzieć jak powstawała tak charakterystyczna rzeźba terenu, a także z czego wynika i na czym polega urok krajobrazu ziemi mazowieckiej.

Najbardziej rozbudowane są rozdziały poświęcone zagadnieniom społeczeństwa i gospodarki (Roman Szul). Można się z nich dowiedzieć o wiodącej roli naszego województwa w gospodarce całego kraju. Autor pozwala dostrzec atuty, ale także słabości regionu. Przedstawione zostały m.in. zagadnienia demografii, kwestie związane z produkcją, kształceniem i bezrobociem. Wyłaniający się z tego obraz jest raczej pozytywny, choć widoczne są także pewne zagrożenia, zwłaszcza rosnąca dominacja Warszawy nad resztą regionu. Rozdział omawiający szanse rozwoju, zarówno te wewnątrzregionalne jak i międzyregionalne czy wreszcie międzynarodowe, to bardzo ciekawa i zarazem

pouczająca lektura. Część tę uzupełnia krótka charakterystyka wszystkich powiatów województwa (Jacek Żurowski). Dowiedzieć się tu możemy na czym polega specyfika każdego z nich, które wspólnie stanowią o tym, że Mazowsze jest wiodącym województwem w kraju.

Niezwykle interesujący jest rozdział poświęcony zagadnieniom kultury (Krzysztof Kostyrko). Dowiadujemy się z niego o bogatym dorobku kultury Mazowsza. Wielu twórców o znaczeniu ogólnokrajowym, czy wręcz światowym wywodziło się bowiem z naszego regionu. Również dziś nasze województwo zajmuje jedno z czołowych miejsc pod tym względem. Autor zwraca uwagę na prawdziwe „zagłębienie” kulturalne, jakim jest Mazowsze. Działa tu ogromna liczba teatrów, kin, bibliotek, placówek muzealnych. Na Mazowszu mieszka wielu ludzi kultury spośród pisarzy, malarzy, aktorów, śpiewaków i całej plejady innych twórców. Nadal ważne miejsce zajmuje w tym twórczość ludowych artystów. Tę część uzupełnia rozdział prezentujący bogactwo oferty turystyczno-krajoznawczej regionu (Lechosław Herz). Każdy może się z niej dowiedzieć co warte jest zobaczenia na Mazowszu, regionie o tak zróżnicowanej i bogatej przeszłości. Całość uzupełnia część adresowa, niezwykle starannie opracowana, a przydatna zwłaszcza dla osób pragnących podjąć jakąś działalność na terenie Mazowsza.

Prezentowana pozycja ma charakter swego rodzaju vademecum, w ramach którego autorzy spróbowali całościowo, na ile pozwalała na to dość ograniczona objętość pozycji, ująć zagadnienie Mazowsza jako regionu. Treść jest bogato ilustrowana, wzbogacona o liczne dane statystyczne, a dodatkowo jeszcze została załączona mapa z aktualnym podziałem administracyjnym województwa mazowieckiego. Wydaje się, że jest to pozycja bardzo ciekawa, która powinna zaciekawiać zarówno osoby interesujące się sprawami gospodarki jak i historii czy kultury regionu. Choć nie wiadomo jak długo aktualna pozostanie opracowana adresografia, którą szczyłą się autorzy, to stanowi ona bardzo ciekawy dodatek, podobnie jak załączona mapa. Całość, wydana bardzo dobrze pod względem edytorskim, sprawia, że w połączeniu z ciekawą stroną merytoryczną, pozycja ta godna jest polecenia.

Jacek Z. Matuszak

Miejsca Pamięci w Pruszkowie, Pruszkowskie Towarzystwo Kulturalno-Naukowe, Pruszków 1997, ss. 83

Historia Pruszkowa, położonego 15 km od Warszawy miasta, obfituje w ciekawe i często dramatyczne wydarzenia. Wiele z nich zostało utrwalonych przez wzniesione pomniki i ufundowane tablice okolicznościowe. Pracownicy lokalnego towarzystwa kulturalno-naukowego opracowali albumik ukazujące wszystkie miejsca pamięci znajdujące się w Pruszkowie i najbliższej okolicy.

Każdy z 65 obiektów został ujęty w osobnym haśle, prezentującym pokrótce jego dzieje (często odtwarzane dzięki pomocy mieszkańców miasta) i uzupełnionym fotografiami oraz rysunkami. W Pruszkowie znajdują się tablice poświęcone ludziom kultury związanych z miastem, lokalnym działaczom, pomniki poległych lub pomordowanych żołnierzy. Są też miejsca pamięci, które powstały dla zmanifestowania patriotyzmu pruszkowian — Pomnik Ofiar Stanu Wojennego, popiersie Tadeusza Kościuszki.